

Factors Affecting in Construction Work of Local Government Administration Organization

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานจัดจ้างก่อสร้างของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aims to study factors affecting in construction work of local Government administration organization is qualitative research from a collection of documents, books, articles and related research be analyzed and synthesize in an explanatory manner with descriptive content according to the form of document research. The study found that factors affecting in construction work of local Government administration organization There are 4 factors : 1) Procurement of supplies in construction work with surveying design and drawing in the construction work at present, most local government agencies are unable to operate because there are no personnel licensed to practice the controlled engineering profession need to use to standard drawing form for construction inconsistent with the conditions of the area where the construction will be performed 2) Solicitation notifications and documents with qualifications of bidders and focal price for the supplies to be procured preparation which must strictly comply with the law in order to create fair competition and focal price used as a basis for comparing prices offered by persons tendering proposals, in respect of which procurement may actually be materialized but at present, the local government agencies still lack the complete operational guidelines. and lack of personnel with expertise in operations causing erroneous operations 3) Proposal Selection with It is important to take into account the type of work for those outsourcing construction and to take into account the invoice and price of the bid winner which needs to be considered strictly according to the law but at present, local government organizations still lack personnel to consider. and there is no complete guideline for practice 4) Administration of Contracts with amendment to a contract or agreement employment control inspection of parcels and defect insurance return of collateral. The Local government organizations must strictly exercise their discretion in accordance with the law and the benefit of agencies or the public interest but there is no complete practice guideline. This makes it difficult to make decisions and poses a risk of liability for the operators involved both executives Supplies, inspection committee and supervisor.

Keyword: Factors; Construction Work; Local government organization

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานจัดจ้างก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการรวบรวมเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลักษณะการอธิบายพร้อมพรรณานี้หาตามรูปแบบของการวิจัยเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดจ้างก่อสร้าง จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานจัดจ้างก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 4 ด้าน รายละเอียดดังนี้ 1) ด้านการจัดหาพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ประกอบด้วย ด้านการสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้าง ปัจจุบันหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากไม่สามารถดำเนินการสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้างได้เองเนื่องจากไม่มีบุคลากรที่ได้อนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม จำเป็นต้องใช้แบบมาตรฐานในการดำเนินการก่อสร้างแทนทำให้งานจ้างก่อสร้างหลายโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ที่จะดำเนินการจ้างก่อสร้าง 2) ด้านการกำหนดประกาศเชิญชวน ประกอบด้วย การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคา รวมถึงคุณสมบัติของพัสดุ และการจัดทำราคากลาง ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการจัดทำราคากลางเพื่อใช้เป็นราคามาตรฐานในการจัดจ้างก่อสร้างได้จริง แต่ปัจจุบันหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน และยังขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ผิดพลาดได้ 3) ด้านการพิจารณาผลการเสนอราคาจ้าง ประกอบด้วย การพิจารณาเกี่ยวกับผลงานประเภทเดียวกันกับงานจ้างก่อสร้าง และการพิจารณาเกี่ยวกับใบแสดงปริมาณงานและราคาของผู้ชนะการเสนอราคาจ้าง ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด แต่ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดบุคลากรในการพิจารณา และไม่มีแนวทางในการปฏิบัติอย่างครบถ้วน ทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน 4) ด้านการบริหารสัญญาจ้าง ประกอบด้วย การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง การควบคุมงานจ้าง การตรวจรับพัสดุ และการประกันความชำรุดบกพร่อง คืนหลักประกันสัญญา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้ดุลพินิจตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งต้องพิจารณาในหลาย ๆ ด้าน เช่น เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานหรือประโยชน์สาธารณะ และต้องอยู่ภายในขอบข่ายแห่งวัตถุประสงค์เดิมของสัญญาหรือข้อตกลงในงานจ้าง ประกอบกับไม่มีแนววิธีปฏิบัติอย่างครบถ้วน จึงทำให้ยากต่อการตัดสินใจและทำให้เกิดความเสี่ยงในความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และผู้ควบคุมงาน

คำสำคัญ: ปัจจัย; การปฏิบัติงานก่อสร้าง; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. บทนำ

การจัดจ้างก่อสร้างของภาครัฐเกิดได้หลายสาเหตุ เช่น นโยบายรัฐบาล นโยบายผู้บริหาร แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนยุทธศาสตร์หน่วยงาน หรือภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน โดยกระบวนการจัดจ้างก่อสร้างได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ขึ้นมาใช้บังคับก็เพื่อให้การดำเนินการจัดจ้างก่อสร้างมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนมากยิ่งขึ้น การวางแผนดำเนินการจัดจ้างจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานและความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใส และตรวจสอบได้ (พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ, 2560)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรภาครัฐที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาความเจริญและเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค และงานก่อสร้างลักษณะอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงงานก่อสร้างใหม่ และงานปรับปรุง ซ่อมแซม ทั้งงานก่อสร้างอาคาร งานก่อสร้างทาง สะพานและท่อเหลี่ยม รวมทั้งงานก่อสร้างชลประทาน ตลอดทุกปีงบประมาณ โดยการจัดจ้างต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 แต่ทั้งนี้ก็ยังพบว่าการจัดจ้างก่อสร้างยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ด้านการจัดหาพัสดุในงาจ้างก่อสร้าง ด้านการกำหนดประกาศเชิญชวน ด้านการพิจารณาผลการเสนอราคาจ้าง และด้านการบริหารสัญญาจ้าง (กรกช อ่อนน้อม และณาน เรืองธรรมสิงห์, 2562) นอกจากนี้สาเหตุของปัจจัยการจัดจ้างในงานก่อสร้างยังมีปัจจัยในประการอื่น ๆ เช่น บัญชีปริมาณงานไม่สอดคล้องกับแบบก่อสร้าง แบบก่อสร้างไม่ชัดเจน และการคำนวณราคากลาง รวมทั้งปัญหาในด้านอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐโดยตรง รวมทั้งทำให้หน่วยงานของรัฐเกิดความเสียหายด้วย (เจนศักดิ์ คชนล, 2555)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานจัดจ้างก่อสร้างของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลที่ได้จะนำไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการจัดจ้างก่อสร้าง ฯ ของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดียิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยลดความเสียหายที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งจะช่วยให้งานจัดจ้างก่อสร้าง ฯ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานก่อสร้างตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ รายงาน ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ในลักษณะการอธิบายพร้อมพรรณานี้เนื้อหาตามรูปแบบของการวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานก่อสร้างตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัด

จ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงแนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว

4. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของประกาศคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ตั้งแต่เริ่มประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ถึงปี พ.ศ.2564 ทั้งหมด 82 ครั้ง พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานจัดจ้างก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดดังนี้ 1) ด้านการจัดหาพัสดุในจ้างก่อสร้าง ร้อยละ 6.10 2) ด้านการกำหนดประกาศเชิญชวน ร้อยละ 18.29 3) ด้านการพิจารณาผลการเสนอราคาจ้าง ร้อยละ 25.61 4) ด้านการบริหารสัญญาจ้าง ร้อยละ 50.00 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนครั้ง และค่าน้ำหนัก (ร้อยละ) ของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดจ้างก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดจ้างก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (ครั้ง)	ค่าน้ำหนัก (ร้อยละ)
1.ด้านการจัดหาพัสดุในจ้างก่อสร้าง ได้แก่ การสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรายการงานก่อสร้าง	5	6.10
2.ด้านการกำหนดประกาศเชิญชวน ได้แก่ การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคา รวมถึงคุณสมบัติของพัสดุ และการจัดทำราคากลาง	15	18.29
3.ด้านการพิจารณาผลการเสนอราคาจ้าง ได้แก่ การพิจารณาเกี่ยวกับผลงานประเภทเดียวกันกับงานจ้างก่อสร้าง และการพิจารณาเกี่ยวกับใบแสดงปริมาณงานและราคาของผู้ชนะการเสนอราคาจ้าง	21	25.61
4.ด้านการบริหารสัญญาจ้าง ได้แก่ การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง การควบคุมงานจ้าง การตรวจรับพัสดุ และการประกันความชำรุดบกพร่องคืนหลักประกันสัญญา	41	50.00
รวม	82	100.00

โดยสามารถแยกประเด็นในรายละเอียดของแต่ละปัจจัยในแต่ละกระบวนการจัดจ้างก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการจัดหาพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 6.10 ประกอบด้วย การสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้าง พบว่า หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากไม่สามารถดำเนินการออกแบบงานก่อสร้างได้เองเนื่องจากไม่มีบุคลากรที่ได้อนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม แม้จะมีการอำนวยความสะดวกแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีหน่วยงานออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง หรือมีแต่ไม่สามารถออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างได้เอง อาจขอความร่วมมือกับกรมโยธาธิการและผังเมือง กรมศิลปากร หรือหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีหน่วยงาน ออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างก่อนก็ได้ (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ, 2562) แต่หน่วยงานต่าง ๆ ที่กล่าวมา มีภารกิจเป็นจำนวนมากไม่สามารถดำเนินการออกแบบหรือควบคุมงานให้แก่หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ประกอบกับไม่สามารถดำเนินการจ้างออกแบบหรือควบคุมงานงานก่อสร้างได้เนื่องจากจำกัดเรื่องงบประมาณ ทำให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แบบรูปรายการงานก่อสร้างที่เป็นแบบมาตรฐาน จึงไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ที่จะดำเนินการจ้างก่อสร้าง ประกอบกับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีวิศวกร สถาปนิก ที่ได้รับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในการออกแบบงานก่อสร้างให้สอดคล้องกับกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรม ทำให้การสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการดังกล่าว (ภาณุ ธรรมสุวรรณ, 2547)

2. ปัจจัยการกำหนดประกาศเชิญชวน คิดเป็นร้อยละ 18.29 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคา พบว่า การกำหนดรายละเอียดคุณสมบัติของผู้เสนอราคารวมถึงการกำหนดคุณสมบัติของพัสดุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดความเหมาะสมและจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐแต่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 กล่าวคือ ผู้เสนอราคารวมถึงการกำหนดคุณสมบัติของพัสดุต้องดำเนินการโดยเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองาน เว้นแต่กรณีที่มีลักษณะอันเป็นข้อยกเว้น ได้แก่ การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงคุณภาพ เทคนิค และวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อจัดจ้าง และห้ามมิให้กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง เว้นแต่พัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างตามวัตถุประสงค์นั้นยี่ห้อเดียว ก็ให้ระบุยี่ห้อนั้นได้ (ประกาศคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ, 2562) ดังนั้นการที่หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอ การกำหนดผลงาน การระบุคุณสมบัติของพัสดุหรือยี่ห้อพัสดุนั้น จะต้องพิจารณาในองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการที่ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับพระบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ซึ่งให้ความสำคัญต่อการกำหนดโดยเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เป็นการกำหนดโดยกว้าง ๆ ประกอบกับไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนทำให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ หรืออาจเกิดการปฏิบัติงานที่ผิดพลาดได้

2.2 การจัดทำราคากลาง พบว่า เป็นกระบวนการต้น ๆ ที่ต้องดำเนินการกำหนดราคากลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานจ้างก่อสร้าง ซึ่งต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ที่กำหนดความหมายของราคากลาง คือ ราคาเพื่อใช้เป็นฐานสำหรับเปรียบเทียบราคาที่ผู้ยื่นข้อเสนอได้ยื่นเสนอไว้ ซึ่งสามารถจัดซื้อจัดจ้างได้จริงตามลำดับ ดังต่อไปนี้ ราคาที่ได้มาจากการคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการราคากลางกำหนด ราคาที่ได้มาจากรฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่กรมบัญชีกลางจัดทำ ราคามาตรฐานที่สำนักงานประมาณหรือหน่วยงานกลางอื่นกำหนด ราคาที่ได้มาจากการสืบราคาจากท้องตลาด ราคาที่เคยซื้อหรือจ้างครั้งสุดท้ายในระยะเวลาสองปีงบประมาณ และราคาอื่นตามหลักเกณฑ์วิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ นั้น ๆ โดยงานก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นให้ใช้ราคาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการราคากลางกำหนด แต่ปัจจุบันยังพบปัญหาในการดำเนินการจัดทำราคากลางตามหลักเกณฑ์คณะกรรมการราคากลาง ซึ่งยังมีแนวทางหรือหลักเกณฑ์ไม่ครบถ้วนทำให้ยากต่อการคำนวณราคากลางนั้น ๆ ประกอบกับราคาที่ได้มาจากรฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุที่กรมบัญชีกลางจัดทำ และราคามาตรฐานที่สำนักงานประมาณหรือหน่วยงานกลางอื่นกำหนดยังกำหนดราคาวัสดุมีข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการสืบราคาของวัสดุที่ไม่ได้กำหนดราคาดังนั้น ๆ ประกอบกับต้องคำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐเป็นสำคัญ (วสันต์ จำปาขาว, 2563)

3. ปัจจัยด้านการพิจารณาผลการเสนอราคาจ้าง คิดเป็นร้อยละ 25.61 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการพิจารณาเกี่ยวกับผลงานประเภทเดียวกันกับงานจ้างก่อสร้าง พบว่า การพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์เมื่อสิ้นสุดการเสนอราคาแล้ว คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ต้องดำเนินการพิมพ์ใบเสนอราคาและเอกสารการเสนอราคาทุกราย 1 ชุดจากระบบ e-GP ให้กรรมการพิจารณาผลการจัดจ้างก่อสร้างทุกคนลงนามทุกแผ่น เอกสารการเสนอราคาทุกรายเป็นความลับ และห้ามเปิดเผยกับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบการมีผลประโยชน์ร่วมกัน เอกสารการเสนอราคาต่างๆ โดยการคัดเลือกผู้ยื่นข้อเสนอ ต้องไม่มีผลประโยชน์ร่วมกัน หากเอกสารถูกต้อง ครบถ้วนคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไข ทำรายงานผลการพิจารณาพร้อมความเห็นและเอกสารทั้งหมด (กฤษฎณ์ แก้วหลอดนัน, 2562) โดยการพิจารณางานประเภทเดียวกันกับงานจ้างก่อสร้าง นั้น คืองานก่อสร้างที่ใช้เทคนิคในการก่อสร้างต้องเหมือนกัน โครงสร้างหลักเป็นประเภทเดียวกัน และลักษณะการใช้งานก่อสร้างต้องเหมือนกัน ซึ่งการกำหนดผลงานเป็นดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐที่จะพิจารณาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ในการกำหนดเรื่องผลงานดังกล่าว อย่างไรก็ตามในการพิจารณาความหมายของผลงานก่อสร้างประเภทเดียวกันกับผลงานที่ประกวดราคาจ้างควรพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ลักษณะของการใช้งานก่อสร้างเหมือนกันหรือไม่ โครงสร้างหลักของงานก่อสร้างเป็นประเภทเดียวกันหรือไม่ และงานก่อสร้างที่ใช้เทคนิคในการก่อสร้างเหมือนกันหรือไม่ ดังนั้น การพิจารณาในเรื่องดังกล่าวต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณางานดังกล่าวเป็นประเภทเดียวกันหรือไม่นั้นต้องพิจารณาหลาย ๆ ด้านดังที่กล่าวมา ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านจึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเรื่องดังกล่าว ประกอบกับอาจเป็นปัญหาในการอุทธรณ์ผลการพิจารณาทำให้โครงการก่อสร้างล่าช้า หรือการใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ (มณฑิร เจริญผล, 2565)

3.2 ขั้นตอนการพิจารณาเกี่ยวกับใบแสดงปริมาณงานและราคาของผู้ชนะการเสนอราคาจ้างก่อสร้าง พบว่า การเสนอราคาของผู้ชนะการเสนอราคานั้นยื่นราคาไม่ครบถ้วนหรือถูกต้องซึ่งทำให้คณะกรรมการพิจารณา

ผลการประกวดราคาจ้างก่อสร้างไม่สามารถพิจารณาได้อย่างละเอียดเนื่องจากไม่สอดคล้องกับประกาศประกวดราคาจ้างก่อสร้าง ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจ้างก่อสร้างต้องพิจารณาต่ออีกว่ากรณีดังกล่าวนั้นถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในประกาศหรือไม่ หรือเป็นการผิดพลาดเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจ้างก่อสร้างยังต้องพิจารณาการตัดสินใจหรือผ่อนปรนการตัดสินใจผู้ยื่นข้อเสนอในแต่ละรายด้วย (ประกาศคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ, 2562) กรณีดังกล่าวจึงทำให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจ้างก่อสร้างต้องพิจารณาในหลาย ๆ ด้าน ทำให้การพิจารณาในเรื่องดังกล่าวล่าช้า ซึ่งอาจส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ในสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ รวมทั้งอาจเกิดกรณีฟ้องร้องในผลการพิจารณาดังกล่าวอีกด้วย

4. ปัจจัยด้านการบริหารสัญญาจ้าง ได้แก่ การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง การควบคุมงานจ้าง การตรวจรับพัสดุ และการประกันความชำรุดบกพร่อง คืบหน้าประกันสัญญา เป็นปัญหาที่ส่งผลการปฏิบัติงานจัดจ้างก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง พบว่า การแก้ไขสัญญาจ้างหรือข้อตกลงในงานจ้างก่อสร้าง ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ที่กำหนดให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณานุมัติให้แก้ไขได้ โดยการแก้ไขดุลพินิจนั้นต้องพิจารณาถึงความจำเป็นต้องแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง หากการแก้ไขนั้นไม่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียประโยชน์ และเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐหรือประโยชน์สาธารณะ หากการแก้ไขนั้นจะต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน ลดหรือขยายระยะเวลาในการก่อสร้างให้ตกลงพร้อมกันไป ประกอบกับระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ที่กำหนดการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงต้องอยู่ภายในขอบข่ายแห่งวัตถุประสงค์เดิมของสัญญาหรือข้อตกลง นั้น ซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพของพัสดุหรือรายละเอียดของงานรวมทั้งราคาของพัสดุ ก่อนการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงด้วย (ประกาศคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ, 2562) ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงในงานจ้างนั้น ต้องใช้ดุลพินิจตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งต้องพิจารณาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานหรือประโยชน์สาธารณะ และต้องอยู่ภายในขอบข่ายแห่งวัตถุประสงค์เดิมของสัญญาหรือข้อตกลงในงานจ้างนั้น รวมทั้งต้องพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพของพัสดุหรือรายละเอียดของงานรวมทั้งราคาของพัสดุด้วย (มณฑิเรญ เจริญผล, 2565) ซึ่งหากการแก้ไขสัญญาจ้างหรือข้อตกลงใช้ระยะเวลาในการพิจารณาที่ยาวนาน หรือพิจารณาที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดหรือไม่เป็นธรรมทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อโครงการก่อสร้างทั้งสิ้นไม่ว่าเกิดกับผู้ว่าจ้างหรือผู้รับจ้าง รวมทั้งยังส่งผลถึงด้าน คุณภาพ เวลา ต้นทุน การเงิน ของโครงการก่อสร้างตัวอย่างดังกล่าว (วรานนท์ คงสง และชัยวัฒน์ ภูวกรุลชัย, 2557)

4.2 ขั้นตอนการควบคุมงานจ้าง การตรวจรับพัสดุ สามารถแยกประเด็นในปัจจัยดังกล่าวได้ 2 กรณี ดังนี้ 1) เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาจ้าง ได้แก่ แบบรูปรายการงานก่อสร้าง บัญชีแสดงปริมาณงานและราคา รวมทั้งขอบเขตของงาน (Term of Reference: TOR) ขัดหรือแย้งกับแบบสัญญาจ้างก่อสร้างที่ราชการกำหนดให้ใช้ข้อความในสัญญาหลักบังคับ และในกรณีเอกสารแนบท้ายสัญญาขัดหรือแย้งกันเอง ผู้รับจ้างต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง คำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้างถือเป็นที่สุด และผู้รับจ้างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าจ้าง ค่าเสียหาย หรือ

ค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติมจากผู้ว่าจ้างทั้งสิ้น (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ, 2560) แต่การประมูลงานผู้รับจ้างจะคิดราคาตามแบบรูปราคางานก่อสร้าง บัญชีแสดงปริมาณงานและราคารวมทั้งขอบเขตของงาน (Term of Reference : TOR) แต่ต้องให้อยู่ในราคากลางที่กำหนด หลายครั้งมีการขัดแย้งจากเงื่อนไขของสัญญาจ้าง นั่นมีข้อสัญญากำหนดหน้าที่รับผิดชอบของผู้รับจ้างอย่างเต็มที่ โดยไม่คำนึงถึงการได้มาของเงื่อนไขของสัญญา จึงทำให้ยากต่อการพิจารณาในเรื่งดังกล่าว รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อกรตรวจรับพัสดุในจ้างก่อสร้าง และการฟ้องร้องจากผู้รับจ้างในอนาคต ทำให้งานก่อสร้างล่าช้า เสียหาย และไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ (วรานนท์ คงสง และชัยวัฒน์ ภูวรกุลชัย, 2562) 2) การพิจารณาค่าปรับ และการขยายระยะเวลาตามสัญญา ต้องใช้ดุลพินิจตามกฎหมายที่กำหนด โดยการงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายระยะเวลาตามสัญญาหรือข้อตกลงให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงเฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้ เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ เหตุสุดวิสัย เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐทราบภายใน 15 วัน นับจากเหตุนั้นสิ้นสุดลง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนดคู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อของดหรือลดค่าปรับหรือขอขยายระยะเวลาภายหลังไม่ได้ เว้นแต่กรณีเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือหน่วยงานของรัฐทราบที่อยู่แล้ว ตั้งแต่ต้น จากกรณีดังกล่าวทำให้ผู้มีอำนาจของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้ดุลพินิจอย่างรอบด้าน ประกอบกับไม่มีแนววิธีปฏิบัติจากหน่วยงานที่ตรากฎหมายดังกล่าวจึงทำให้ยากต่อการตัดสินใจ รวมทั้งทำให้เกิดความเสี่ยงในความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ผู้ควบคุมงาน ผู้ออกแบบรวมตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ด้านการบริหารสัญญาในระหว่างการก่อสร้าง ทั้งในความรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา ทางวินัย ทางละเมิด และกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามทุจริต นอกจากนี้เนื่องจากนี้การงดหรือลดค่าปรับ และการขยายระยะเวลาในระหว่างการดำเนินการก่อสร้างที่มีนิติสัมพันธ์กับเอกชนที่เป็นคู่สัญญาอาจมีปัญหาข้อพิพาท และคดีความทั้งทางคดีปกครองและคดีแพ่งเกิดขึ้นได้ และความเสียหายของสัญญาจ้างก่อสร้างนั้นก็มิมูลค่าสูงอีกด้วย (กุลวรรธ สุริยะศรี, 2562)

4.3 ขั้นตอนการประกันความชำรุดบกพร่อง และคืนหลักประกันสัญญา มีข้อกำหนดระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ดังนี้ หลักประกันชำรุดบกพร่องมีมูลค่าร้อยละ 5 ของมูลค่าโครงการ ระยะเวลาประกัน 2 ปี หลังจากมีการรับมอบงานงวดสุดท้าย เพื่อเป็นการรับประกันคุณภาพของผลงานของฝ่ายผู้รับจ้าง โดยในช่วงระยะเวลาประกัน ผู้ว่าจ้างมีหน้าที่ตรวจสอบผลงานว่าเกิดข้อชำรุดบกพร่องหรือไม่ ถ้ามีความชำรุดบกพร่องสามารถแจ้งผู้รับจ้างให้เข้าดำเนินการแก้ไขข้อชำรุดบกพร่องในระยะรับประกัน และเมื่อหมดระยะเวลาประกันดังกล่าว ผู้ว่าจ้างมีหน้าที่คืนหลักประกันชำรุดบกพร่องให้กับผู้รับจ้างเพื่อแสดงถึงการหมดภาระผูกพันระหว่างฝ่ายผู้ว่าจ้างกับฝ่ายผู้รับจ้างตามสัญญาโครงการ โดยปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสำรวจความชำรุดบกพร่องของพัสดุภายในระยะเวลาของการประกันความชำรุดบกพร่องตามสัญญา ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรายงานหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างดำเนินการแก้ไขหรือซ่อมแซมทันที พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบด้วย โดยงานก่อสร้างของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาประกันความชำรุดบกพร่องของงานจ้างภายในกำหนด 2 ปี จึงเกิดปัญหาในการนับระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดตามระยะเวลา

ดังกล่าว ประกอบกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งกรณีที่ผู้รับจ้างไม่เข้าซ่อมแซมข้อชำรุดบกพร่องจึงทำให้ต้องรีบหลักประกัน เพื่อนำเงินหลักประกันมาเป็นค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมข้อชำรุดนั้น จึงเกิดการฟ้องร้องให้ทางผู้รับจ้างรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด (วินรดี อารีราษฎร์, 2562)

5. บทสรุป

สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานจัดจ้างก่อสร้างของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้ 1) ปัจจัยด้านการจัดหาพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ประกอบด้วย การสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้าง พบว่าหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากไม่มีวิศวกร สถาปนิก ที่ได้รับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในการออกแบบงานก่อสร้างให้สอดคล้องกับกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรม ทำให้การสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการดังกล่าว 2) ปัจจัยด้านการกำหนดประกาศเชิญชวน ประกอบด้วย การกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคา และการจัดทำราคากลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพิจารณาในองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการที่ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับพระบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ซึ่งให้ความสำคัญต่อการกำหนดโดยเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เป็นการกำหนดโดยกว้าง ๆ ประกอบกับไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนทำให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ หรืออาจเกิดการปฏิบัติงานที่ผิดพลาดได้ รวมทั้งการกำหนดราคากลางยังมีแนวทางหรือหลักเกณฑ์ไม่ครบถ้วนทำให้ยากต่อการคำนวณราคากลางนั้น ๆ 3) ปัจจัยด้านการพิจารณาผลการเสนอราคาจ้าง ประกอบด้วย การพิจารณาเกี่ยวกับผลงานประเภทเดียวกันกับงานจ้างก่อสร้าง และการพิจารณาเกี่ยวกับใบแสดงปริมาณงานและราคาของผู้ชนะการเสนอราคาจ้าง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาในเรื่องดังกล่าวต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณางานดังกล่าวเป็นประเภทเดียวกันหรือไม่นั้นต้องพิจารณาหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านจึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเรื่องดังกล่าว ประกอบกับอาจเป็นปัญหาในการอุดหนุนผลการพิจารณาทำให้โครงการก่อสร้างล่าช้า หรือการใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ 4) ด้านการบริหารสัญญาจ้าง ได้แก่ การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง การควบคุมงานจ้าง การตรวจรับพัสดุ และการประกันความชำรุดบกพร่อง คืบหลักประกันสัญญา หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้ดุลพินิจอย่างรอบด้าน ประกอบกับไม่มีแนววิธีปฏิบัติจากหน่วยงานที่ตรากฎหมายดังกล่าวจึงทำให้ยากต่อการตัดสินใจ รวมทั้งทำให้เกิดความเสี่ยงในความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ผู้ควบคุมงาน ผู้ออกแบบรวมตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ด้านการบริหารสัญญาในระหว่างการก่อสร้าง ทั้งในความรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา ทางวินัย ทางละเมิด และกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามทุจริต นอกจากนี้เนื่องจากมีการลดหรือลดค่าปรับ และการขยายระยะเวลาในระหว่างการดำเนินการก่อสร้างที่มีนิติสัมพันธ์กับเอกชนที่เป็นคู่สัญญาอาจมีปัญหาคือพิพาทและคดีความทั้งทางคดีปกครองและคดีแพ่งเกิดขึ้นได้ และความเสียหายของสัญญาจ้างก่อสร้างนั้นก็มีความสูงอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- รินรดี อารีราษฎร์. (2562). การศึกษาเปรียบเทียบหลักประกันข้อจำกัดบกพร่อง กับค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม โครงการปรับปรุงอาคารของภาครัฐ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เจนศักดิ์ คชนิล. (2555). การศึกษาการบริหารโครงการก่อสร้างภาครัฐช่วงก่อน การดำเนินงานก่อสร้าง และแนวทางการเร่งรัด. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ จำปาขาว. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการ กรณีศึกษาหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรานนท์ คงสง และชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย. (2557). สัญญาก่อสร้างที่มีผลกระทบโครงการก่อสร้างของส่วนราชการ ในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติวิศวกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 12. พฤษภาคม 2557. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นครนายก.
- วรานนท์ คงสง และชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย. (2562). คดีความในงานก่อสร้าง. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 4 (1), 115-121.
- กุลวรรธ สุริยะศรี. (2562). รายงานการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุที่ก่อให้เกิดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาก่อสร้างในมหาวิทยาลัยขอนแก่น. กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงชัย เรืองโชติเสถียร. (2559). การศึกษาปัญหาและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดจ้างในงานก่อสร้างของหน่วยงานท้องถิ่น กรณีศึกษาจังหวัดน่าน. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร, 20(2), 12-19.
- กรรข ช่อนน้อม และมาน เรืองธรรมสิงห์. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6 (2), 221-13
- ภาณุ ธรรมสุวรรณ. (2547). การติดตามผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2 (1), 32-42.
- กฤษณ แก้วพลอดหัน. (2562). การบริหารจัดการงานก่อสร้างภาครัฐตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า, 36 (1), 57-67.
- มณเฑียร เจริญผล. (16 พฤศจิกายน 2565). การบริหารสัญญาซื้อขาย และการบริหารสัญญาจ้าง. https://oer.learn.in.th/search_detail/result/227067
- กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. (16 พฤศจิกายน 2565). พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. จำนวน 42 หน้า. http://www.gprocurement.go.th/new_index.html

- กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. (16 พฤศจิกายน 2565). *ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560*. http://www.gprocurement.go.th/new_index.html
- กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. (16 พฤศจิกายน 2565). *หนังสือเวียนของคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ*. http://www.gprocurement.go.th/new_index.html
- กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. (16 พฤศจิกายน 2565). *คณะกรรมการราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดราคากลางงานก่อสร้าง*. http://www.gprocurement.go.th/new_index.html
- กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. (16 พฤศจิกายน 2565). *ประกาศคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ เรื่องแบบสัญญาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560*. http://www.gprocurement.go.th/new_index.html